

16 jan 2017 -06:47

Welke testen worden best (niet) uitgevoerd vóór een operatie?

Vóór een operatie laat men patiënten vaak een batterij van testen ondergaan, zoals bloed- en urineonderzoek, een electrocardiogram, een röntgenfoto van de borstkas of andere medische beeldvorming. Met deze testen wil men eventuele complicaties voorspellen die zich tijdens of na de operatie (operatierisico) kunnen voordoen. Maar zijn die testen wel altijd en allemaal nodig, ook als de patiënt geen klachten heeft? Het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE) nam 15 testen onder de loep en ging na welke (niet) routinematig aanbevolen zijn vóór een niet-dringende operatie (met uitsluiting van transplantatie, hart-, en longchirurgie). Het ontwikkelde ook een app voor smartphone, tablet of PC, die gratis kan worden gedownload via de App store (iOS), Google play (Android) of <http://preop.kce.be/>.

[Link naar de video \(tutorial\)](#)

Testen vaak weinig toegevoegde waarde

Dertig jaar geleden al toonden studies aan dat preoperatieve testen weinig toegevoegde waarde bieden bij het verminderen van de risico's tijdens en na de operatie als de patiënt geen symptomen heeft die op problemen kunnen wijzen, en dat de voordelen van vele testen niet opwegen tegen de nadelen (zoals schadelijke straling bij een röntgenopname). Daarnaast blijken er grote verschillen tussen de ziekenhuizen te bestaan, zonder dat daar een medische verklaring voor kan worden gegeven.

In zijn nieuwe richtlijn ging het KCE voor 15 preoperatieve testen na welke best (niet) routinematig worden uitgevoerd bij patiënten vanaf 18 jaar die een geplande operatie zullen ondergaan, met uitzondering van transplantatie, hart-, en longchirurgie. Het baseerde zich hiervoor deels op een zeer recente richtlijn van de Britse collega's van het gereputeerde NICE (National Institute for Health and Care Excellence). Daarnaast voerde het zelf een bijkomend literatuuronderzoek uit. De KCE-richtlijn werd ontwikkeld in samenwerking met klinici van het terrein en met patiëntenorganisaties.

7 testen aanbevolen in bepaalde omstandigheden

Afhankelijk van de gezondheidstoestand van de patiënt en de ernst van de ingreep kunnen de volgende testen aanbevolen of overwogen worden:

- een hartonderzoek:
 - rust-electrocardiogram,
 - stress echocardiografie,
 - myocardscintigrafie
- een bloedonderzoek:
 - volledig bloedbeeld,

- nierfunctietesten,
- stollingstesten

- een onderzoek van de urine.

Deze aanbevolen testen kunnen worden teruggevonden in de infografiek hieronder.

Röntgenopname van de borstkas niet aanbevolen

Daarnaast zijn er een aantal testen die in geen enkele omstandigheid worden aanbevolen, als de patiënt geen specifieke klachten heeft. Nochtans worden zij vandaag nog regelmatig routinematig uitgevoerd vóór een geplande operatie. Dr. Joan Vlayen, hoofdauteur van het rapport: “Een typisch voorbeeld hiervan is de röntgenopname van de borstkas. De test levert maar een zeer beperkte bijdrage bij het voorspellen van complicaties tijdens en na de operatie, terwijl de patiënt toch wordt blootgesteld aan schadelijke stralen”.

Andere testen die niet routinematig worden aanbevolen zijn een rust-echografie van het hart, een coronaire CT angiografie, een cardiopulmonale inspanningstest, longfunctietesten (inclusief analyse van het arterieel bloedgas), een slaapttest (of polysomnografie), geglyceerd hemoglobine en leverfunctietesten.

Infografiek:

[Link naar de PDF](#)

Concrete voorbeelden:

Bij Nathalie (43j) is er een operatie gepland voor het strippen van spataders. Ze heeft een normale gezondheid. Er moeten geen testen worden uitgevoerd.

Luc (61j) lijdt aan type 2 diabetes, die goed opgevolgd en behandeld wordt met insuline. Hij moet voor een liesbreuk worden geopereerd. Omwille van zijn insuline-behandelde diabetes is een rust-ECG aangewezen, terwijl nierfunctietesten overwogen kunnen worden.

Jean (68j) heeft een hoge bloeddruk die goed onder controle is met een ACE inhibitor (bloeddrukverlager). Hij moet een kijkoperatie van de knie ondergaan. Door zijn leeftijd en de behandeling met de ACE inhibitor loopt hij een hoger risico op nierinsufficiëntie. Daarom kunnen nierfunctietesten overwogen worden, net als een rust-ECG, gezien zijn leeftijd. Een preoperatieve röntgenopname van de thorax wordt bijvoorbeeld niet aanbevolen.

Christine (51j) heeft een leveraandoening door overmatig alcoholgebruik. Ze moet een knieprothese krijgen. Nierfunctietesten en een volledig bloedbeeld worden aanbevolen. Daarnaast kunnen hemostasetesten en een urinecultuur overwogen worden.

Martine, een 52-jarige vrouw die haar hele leven heeft gerookt, heeft zware COPD (chronisch obstructief longlijden). Ze moet een volledige verwijdering van de baarmoeder ondergaan. Nierfunctietesten en een volledig bloedbeeld worden aanbevolen. Voor de klinische opvolging van haar COPD zal een preoperatieve röntgenopname van de thorax overwogen worden (maar dit valt dan buiten de routine).

Michel is 68 jaar oud. Hij heeft een pacemaker, maar vertoont geen symptomen van hartfalen. Hij moet een nieuwe heup krijgen. Een volledig bloedbeeld en nierfunctietesten worden aanbevolen, terwijl een rust-ECG en een urinecultuur overwogen kunnen worden. Een rust-echografie van het hart of een röntgenopname van de thorax vóór de ingreep worden dan weer niet aanbevolen.

Gratis app voor clinici en patiënten

De richtlijn moet bijdragen tot een verbetering van de zorgkwaliteit en tot een vermindering van het aantal onnodige of schadelijke interventies. Ze is bedoeld voor clinici die betrokken zijn bij de voorbereiding van een operatie en/of bij de ingreep zelf (o.a. anesthesisten, chirurgen, cardiologen, radiologen, klinisch biologen, huisartsen). De richtlijn kan ook interessant zijn voor patiënten en hun familie, ziekenhuisdirecties en beleidsmakers.

Het KCE pleit ervoor dat de Nationale Raad voor Kwaliteitspromotie (NRKP) feedback geeft aan de Belgische ziekenhuizen over hun gebruik van preoperatieve testen, op basis van de aanbevelingen in deze richtlijn. Dit gebeurde ook al in 2004, op basis van de eerste KCE-richtlijn over preoperatieve testen.

Het KCE ontwikkelde ook een bijbehorende app. Deze kan gratis worden gedownload via de App store (iOS), Google play (Android) of <http://preop.kce.be>.

Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg
Administratief Centrum Kruidtuin, Doorbuilding (10e verdieping)
Kruidtuinlaan 55
1000 Brussel
België
+32 2 287 33 88
<http://kce.fgov.be>

Gudrun Briat
Wetenschappelijke communicatie
+32 475 274 115
press@kce.fgov.be